

RETTEEN ER IKKE ET STED FOR BØRN

Børn som vidner i sager om
seksuelle overgreb

FORORD: BØRN SVIGTES I DET DANSKE RETSSYSTEM / 3
OM DENNE UNDERSØGELSE / 5
REGLER FOR AFHØRING / 6

HVAD FORTÆLLER EKSPERTGRUPPEN? / 9

Ventetiden er belastende / **9**

Svært at skulle vidne i retten / **9**

Afhøringerne er hårde / **10**

Manglende information om retssagen og om rettigheder / **10**

BØRNERÅDET MENER / 13

Aldersgrænsen for videoafhøring skal hæves / **13**

Ventetiden skal ned / **13**

Systemet skal tage større hensyn til børnene / **14**

EKSPERTGRUPPENS ANBEFALINGER TIL FAGGRUPPER I RETSSYSTEMET / 17

Anbefalinger til politiet / **17**

Anbefalinger til psykologer / **17**

Anbefalinger til lærere, skoler og andre børn og unge / **17**

Anbefalinger til læger / **18**

Anbefalinger til advokater og forsvarere / **18**

Anbefalinger til retsvæsenet generelt / **18**

FÅ MERE AT VIDE / 19

FORORD

BØRN SVIGTES I DET DANSKE RETSSYSTEM

Urimeligt lange ventetider, angst for mødet i retten og et system uden indsigt i børnenes særlige behov. Det er virkeligheden for børn, der har været udsat for seksuelle overgreb, og som efterfølgende skal vidne i retten.

Børnerådet talte i foråret 2013 med en gruppe piger, der har været udsat for seksuelle overgreb og har været igennem en retssag om overgrebet. Samtalerne var en del af en større undersøgelse med Rigshospitalets Center for Seksuelle Overgreb. Formålet med undersøgelsen var at få et indblik i, hvordan børnene oplever mødet med det danske retssystem.

Center for Seksuelle Overgreb havde igennem deres mange møder med børn i netop denne situation en oplevelse af, at turen igennem det danske retssystem tager unødigt hårdt på mange af børnene. Vores undersøgelse bekræfter billedet af, at det danske retssystem ikke er gearret til at tage sig ordentligt af børnene – og at oplevelsen risikerer at tilføre børnene yderligere traumer.

Denne publikation giver et indblik i, hvad vores undersøgelse viste. I pjecen har vi ladet børnenes stemmer fylde. Det er deres oplevelser, der er det bærende element. På baggrund af dem har vi udarbejdet tre konkrete anbefalinger til både politikere og retssystemet. Sidst i publikationen har vi listet børnenes konkrete anbefalinger til forskellige relevante faggrupper.

Børnerådet mener, at systemet skal indrettes anderledes, og at man skal blive meget bedre til at tage sig ordentligt af de børn og unge, der skal vidne i retten. Vi skal hæve alderen for, hvornår man kan indkaldes som vidne. Sagerne skal prioriteres højere, så ventetiden kommer ned. Og fagfolk, der møder børnene, skal være gearret til at håndtere børnenes situation på den bedst mulige måde.

Børn, der har været udsat for seksuelle overgreb, har brug for at blive mødt med forståelse, tillid og omsorg, for at de kan komme sig bedst muligt over overgrebet. Det gør vi ikke i det danske retssystem i

dag. Jeg tror, at alle vil det bedste for de her børn, men man har indrettet systemet uhensigtsmæssigt – og man tager ikke de rigtige redskaber i brug.

I forbindelse med denne undersøgelse er vi flere gange stødt på holdningen, at retssikkerheden bliver truet, hvis reglerne ændres. Jeg vil tillade mig at sige tværtimod. En grundig tidlig videoafhøring med de rette fagfolk og parter til stede vil alt andet lige sikre den bedst tænkelige belysning af sagen og dermed også tjene retssikkerheden bedst.

Jeg håber, at der vil blive lyttet derude til børnenes oplevelser og anbefalingerne – og at de vil inspirere fagfolk og politikere til at skabe de bedst mulige rammer for en gruppe af børn, der på alle måder har brug for vores opbakning og støtte.

PER LARSEN

Formand for Børnerådet

“

Jeg ville ikke mene, at nogen var klar til at komme i retten, før de var 18, for det der med at skulle sidde helt alene foran en hel masse mennesker og fortælle noget, som du egentlig allerhelst bare vil glemme, det er meget svært.

OM DENNE UNDERSØGELSE

Børnerådet og Center for Seksuelle Overgreb på Rigshospitalet har sammen lavet en undersøgelse med børn, der har været udsat for seksuelle overgreb, og som efterfølgende har skulle vidne i sagen om overgrebet.

Undersøgelsen blev sat i værk som en opfølgning på Center for Seksuelle Overgreb's store viden og kliniske erfaring med børn og unge i netop denne situation, som man har haft i behandling i centeret siden 2001.

Børnerådet samlede som en del af undersøgelsen en såkaldt ekspertgruppe af 12 piger, der enten skulle vidne eller havde vidnet som ofre i sager om seksuelle overgreb.

Interviewene fandt sted som henholdsvis gruppemøder med seks piger i alderen 13-19 år og enkelt-interviews med seks piger på 13-16 år.

OM BØRNERÅDETS EKSPERTGRUPPER

Børnerådets inddragelse af børn og unge bygger på en grundantagelse om, at børn er eksperter i deres eget liv og de særlige livssituationer, de befinder sig i.

Ekspertgrupperne består typisk af 4-10 børn og unge, som har særlige erfaringer inden for et bestemt område. Formålet med grupperne er at få specialiseret og konkret viden om netop disse erfaringer.

Ekspertgrupperne er med til at sikre, at børnene og de unges oplevelser og anbefalinger kommer i spil, når myndigheder tager beslutninger, som angår den aktuelle gruppe af børn.

REGLER FOR AFHØRING

Når et barn udsættes for et seksuelt overgreb, og overgrebet meldes til politiet, er der en række procedurer, der træder i kraft, når barnet skal afhøres. Der er to former for afhøringer.

ALMINDELIG AFHØRING

Børn over 12 år bliver som udgangspunkt indkaldt til almindelig afhøring hos politiet. Afhøringen optages ikke på video, og derfor skal barnet efterfølgende møde op i retten som vidne ved en eventuel retssag. Afhøringen vil som udgangspunkt ske så hurtigt som muligt efter anmeldelsen.

Afhøringen foregår i et lokale på politistationen. Normalt er det kun barnet og politibetjenten, der er til stede i lokalet, men bistandsadvokaten og en repræsentant fra kommunen kan også være til stede. Hvis barnet er under 15 år, skal der være en repræsentant fra kommunens sociale myndigheder, der blandt andet skal sørge for, at afhøringen foregår så skånsomt som muligt. Det, barnet fortæller,

bliver skrevet ned i en afhøringsrapport.

Efterfølgende skal barnet møde personligt op og vidne i retten. Barnet bliver i retssalen afhørt af både forsvarer og anklager.

VIDEOOPTAGET AFHØRING

Børn på 12 år eller derunder bliver videoafhørt i et særligt indrettet lokale, hvor barnets forklaring optages på video. Videoen kan bruges som bevis under retssagen, så barnet ikke selv skal møde op og vidne i retten.

Ved videoafhøring er det en specialuddannet politibetjent, der foretager afhøringen.

Siden etableringen af Børnehusene i oktober 2013 foregår videoafhøringen normalt i et såkaldt børnehus i den region barnet bor i. Børnehusene er særligt indrettet til formålet, og som regel er kun barnet og politibetjenten til stede i lokalet. Hvis der er brug for det, er der også en tolk.

Hvis det er nødvendigt at gøre barnet mere trygt ved situationen,

kan der også være en person til stede, som barnet kender godt. Det kan fx være en pædagog fra barnets daginstitution eller et familiemedlem, men det må ikke være én, som skal vidne i sagen senere.

Videoafhøringen bliver samtidig vist på en tv-skærm i et andet lokale. Her sidder den politibetjent, som behandler sagen, en anklager, barnets bistandsadvokat, forsvareren for den mistænkte og en repræsentant fra kommunens sociale myndigheder.

Den mistænkte må ikke overvære afhøringen, men kan senere gennemse optagelsen sammen med sin forsvarer og skal inden 14 dage tage stilling til, om barnet ønskes genafhørt. Det er op til politiet at vurdere, om det er nødvendigt at foretage en genafhøring.

”

Jeg fik dårlige karakterer og kunne ikke tænke på andet end retssagen – om de troede på mig, og hvad de ville spørge om. Da sagen blev anket til Landsretten, faldt min verden helt sammen – 'Åh nej, ikke én gang til. Det holder jeg bare ikke til.

I DE ANDRE NORDISKE LANDE

I alle andre nordiske lande er aldersgrænsen for, hvornår man skal vidne i retssalen, enten 15 eller 16 år.

Norge: 16 år

Sverige: 15 år

Finland: 15 år

Island: 15 år

Venteværelse

Jeg synes, det var meget ubehageligt at skulle sidde midt ude i lokalet helt alene.

HVAD FORTÆLLER EKSPERTGRUPPEN?

VENTETIDEN ER BELASTENDE

Ifølge børnene i undersøgelsen, er ventetiden op til retssagen noget af det, der slider mest på dem. Der kan være tale om ventetider på hele og halve år, og ofte ankes sagerne, hvilket medfører yderligere ventetid.

Børnene giver udtryk for, at de har svært ved at lægge overgrebet bag sig, så længe ventetiden står på. Den lange ventetid belaster børnene på flere måder. Især fylder frygten for ikke længere at kunne huske vigtige og væsentlige detaljer fra overgrebet. Børnene er fanget i et dilemma mellem ønsket om at ville glemme og ikke tænke på overgrebet og frygten for at glemme og dermed blive utroværdige vidner.

En af pigerne fra undersøgelsen fortæller: "Det er det værste ved ventetiden, at man bliver afhørt flere gange. Og inde i hovedet tænker man, at det er sket sådan her, men det kan godt være, at man glemmer nogle ting, og så når man skal give forklaringen igen, så kan det være, at der er nogle ting, man har glemt,

eller man husker bedre, og så bliver man beskyldt for 'Ej, nu lyver du.' "

For nogle af børnene ender angsten og bekymringen for retssagerne med at fylde mere end det seksuelle overgreb.

En af pigerne ventede i knap to år på at få sin sag afsluttet. Hun siger blandt andet om det:

"For mig var det ikke det værd. Jeg var ikke i skole i ugerne op til retssagerne. Jeg sad bare og stirrede ud i luften. Jeg fik dårlige karakterer og kunne ikke tænke på andet end retssagen - om de troede på mig, og hvad de ville spørge om. Da sagen blev anket til Landsretten, faldt min verden helt sammen - 'Åh nej, ikke én gang til. Det holder jeg bare ikke til,' tænkte jeg."

Flere af børnene giver udtryk for, at det lange forløb er så hårdt, at det ikke er det værd, når straffen så endelig falder.

"Han skulle ikke engang ind at sidde. Det værste var, så fik man en sjat penge, og så må det være det. Jeg havde det så dårligt. Jeg ville slet ikke have de penge," siger en af pigerne.

En anden pige siger: "Jeg ville gerne have vidst, at strafferammen var så lav, fordi jeg har været så meget igennem med den retssag, og han fik 30 dages ubetinget, så det var totalt nyttesløst."

SVÆRT AT SKULLE VIDNE I RETTEN

Børnene peger på, at det er en svær situation at skulle vidne i en retssal. De føler det som en voldsom psykisk belastning at skulle forklare sig foran mange mennesker og evt. blive konfronteret med den, der har begået overgrebet.

"Jeg synes, det var meget ubehageligt at skulle sidde midt ude i lokalet helt alene," siger en af pigerne.

En anden pige fortæller: "Jeg ville ikke mene, at nogen var klar til at komme i retten, før de var 18, for det der med at skulle sidde helt alene foran en hel masse mennesker og fortælle noget, som du egentlig allerhelst bare vil glemme, det er meget svært."

Nogle af børnene forklarer, at fremmødet i retssalen er så bela-

stende, at de ikke får fortalt alt det, de gerne ville have fortalt.

”Egentlig ville jeg godt have fortalt mere om, hvad der var sket, men det var for svært – jeg kunne ikke. Jeg synes, det var pinligt. De var jo helt fremmede, og jeg kendte dem ikke,” fortæller en af pigerne.

AFHØRINGERNE ER HÅRDE

Børnene oplever typisk, at afhøringerne hos både politiet og af forsvareren i retssalen er meget hårde, og flere af dem påpeger, at måden, der bliver spurgt ind til overgrebet, har plantet skyldfølelse i dem.

”Nogle af deres spørgsmål var meget krænkende og voldsomme, når man tænker på, hvor ung jeg var.”

Det giver efterfølgende barnet en følelse af ikke at blive troet, af selv at være skyld i overgrebet og af, at politiet ikke er på deres side.

En pige fra undersøgelsen fortæller, at hun oplevede, at politiet insinuerede, at hun burde have handlet anderledes. Hun siger:

”Bagefter så tænkte jeg utroligt

meget på, hvad jeg havde på. Jeg tænkte hele tiden på signaler, fordi jeg har fået det at vide af politiet: ’Ej, du sendte også lidt nogle signaler.’”

Nogle børn oplever også, at forsvarerne er meget hårdhændede i deres måde at spørge på i retssagen. En af pigerne siger:

”Det var en meget bestemt forsvarsadvokat, og dommeren måtte stoppe hende. Det var ret voldsomt at blive beskyldt for at lyve, og at man skulle have givet forskellige forklaringer.”

MANGLENDE INFORMATION OM RETSSAGEN OG OM RETTIGHEDER

Meget af den utryghed og angst, som børnene har for retssagen, handler om, at de ikke altid kender spillereglerne godt nok og ikke kan gennemskue, hvad de går ind til.

Flere af børnene oplever, at de ikke får nok information om, hvad retssagen kommer til at gå ud på.

”De forberedte mig kun meget lidt på, hvordan vi sad og sådan, og så fik jeg at vide, at jeg havde fået

afslag på, at han skulle sidde i et andet lokale.”

Flere af børnene ville ønske, at de havde fået mere information – én af dem kommer her med en konkret anbefaling: ”En anbefaling til advokaterne er, at de skal forklare én, hvordan retssagen kommer til at foregå, fordi den måde, der bliver snakket på i en retssag, det forstår man jo slet ikke: ’Så henviser vi til bilag 6 paragraf 7 i strafferetten.’ Det forstår man jo ikke.”

Flere af børnene nævner også, at de ikke er blevet oplyst om deres muligheder for blandt andet at søge om at blive videoafhørt.

En af dem siger: ”Jeg synes, politiet skulle have spurgt én til at starte med, om man ville videofilmes i stedet for at møde op i retten i stedet for bare at lade være med at sige noget. Så man ved, at man har et valg.”

”

Bagefter så tænkte jeg utroligt meget på, hvad jeg havde på. Jeg tænkte hele tiden på signaler, fordi jeg har fået det at vide af politiet: 'Ej, du sendte også lidt nogle signaler'.

”

Jeg synes, politiet skulle have spurgt én til at starte med, om man ville videofilmes i stedet for at møde op i retten i stedet for bare at lade være med at sige noget. Så man ved, at man har et valg.

BØRNERÅDET MENER

ALDERSGRÆNSEN FOR VIDEO- AFHØRING SKAL HÆVES

Aldersgrænsen for, hvornår børn og unge kan få lov til at blive video-afhørt i stedet for at skulle vidne i retten, skal hæves fra de nuværende 12 år til 15 eller 16 år, sådan som man har gjort i alle de andre nordiske lande.

Mødet i retten er en alvorlig belastning for det enkelte barn. Børnene kommer igennem retssager, hvor de skal fortælle om overgrebet igen og igen, og de risikerer at skulle gennem afhøringer, hvor deres troværdighed kan blive uretmæssigt betvivlet.

Børnene i ekspertgruppen føler det som en voldsom psykisk belastning at skulle forklare sig i en retssal foran mange mennesker og evt. blive konfronteret med den, der har begået overgrebet.

Videoafhøring er uden tvivl mere skånsomt for barnet. Barnet kan nøjes med at afgive forklaring én gang, og det skånes for den voldsomme situation, det ofte er at skulle fortælle om overgrebet i en

retssal. Derudover foretages video-afhøringerne af en politibetjent med særlig uddannelse og erfaring i at håndtere børn, der har været udsat for seksuelle overgreb. Det er med til at sikre, at afhøringen bliver så skånsom som muligt for barnet. På den måde nedsættes risikoen for, at barnet får yderlige psykiske mén med i bagagen.

Nogle af børnene forklarer, at fremmødet i retssalen er så belastende, at de ikke får fortalt alt det, de gerne ville have fortalt. Det tyder derfor på, at man med videoafhøringer ikke kun skåner barnet, men at man også samtidig øger chancen for at få den mest præcise vidneforklaring.

VENTETIDEN SKAL NED

Flere af de børn, der indgår i undersøgelsen, fortæller, at ventetiden op til retssagen er noget af det, der slider mest på dem. Der kan være tale om ventetider på halve og hele år. Børnene giver udtryk for, at de har svært ved at lægge overgrebet bag sig, så længe retssagen står på.

Retssagen står foran dem som noget frygtindgydende og angstprovokerende – ikke mindst fordi de har et begrænset kendskab til retssystemet.

Den lange ventetid belaster barnet på flere måder. Især fylder frygten for ikke længere at kunne huske vigtige og væsentlige detaljer fra overgrebet. Børnene er fanget i et dilemma mellem ønsket om at ville glemme og ikke tænke på overgrebet og frygten for at glemme og dermed blive utroværdige vidner. Ofte står retssagen og den lange ventetid i vejen for, at barnet kan få bearbejdet de overgreb, han eller hun har været udsat for.

Børnerådet og Center for Seksuelle Overgreb mener derfor, at retssager, hvor børn udsat for seksuelle overgreb er involveret, bør prioriteres langt højere i retssystemet, så ventetiden kommer ned. Vi bliver nødt til at tage hensyn til, at børn ikke har de samme redskaber som voksne til at håndtere den svære situation, det er at skulle vidne i en retssag, at håndtere den frygt og

usikkerhed, der følger med ventetiden, og at en ventetid på op til flere år er meget lang tid i et barneperspektiv. Det er vigtige år i barnets liv, der kommer til at være præget af forløbet.

SYSTEMET SKAL TAGE STØRRE HENSYN TIL BØRNE

Vores undersøgelse peger på, at politiets måde at spørge på kan plante skyldfølelser i barnet. Det giver efterfølgende barnet en følelse af ikke at blive troet på, af selv at være skyld i overgrebet og af, at politiet ikke er på deres side. Nogle børn oplever også, at forsvarerne er meget ubehagelige i deres måde at spørge på i retssagen.

Børn og unge, der er blevet svigtet, udsat for overgreb eller på anden måde gjort fortræd, skal ikke mødes af et system, der gør ondt værre. Som retssystemet fungerer i dag, ser det ud til, at vi i forsøget på at yde ofrene retfærdighed risikerer at påføre børnene unødvendige belastninger, der forlænger og forværrer virkningerne

af det overgreb, de har været udsat for.

Derfor bør der tages de nødvendige initiativer for, at hensynet til børnene kommer til at fylde langt mere i måden, retssagerne og forløbet omkring dem foregår på.

Barnet skal altid skal have en bistandsadvokat – sådan som det står anført i loven. Bistandsadvokaten kan være en god støtte for barnet før, under og efter retsmøderne. Det er i den sammenhæng vigtigt, at bistandsadvokaten har de nødvendige kompetencer til at håndtere et barn i den særlige situation.

Nogle af deres spørgsmål var meget krænkende og voldsomme, når man tænker på, hvor ung jeg var.

**EKSPERTGRUPPENS
ANBEFALINGER TIL
FAGGRUPPER I
RETSSYSTEMET**

retssple
2013

ANBEFALINGER TIL POLITIET

- Når I afhører et barn, der har været udsat for et overgreb, skal I huske, at barnet er i en choktilstand og derfor ikke reagerer rationelt/fornuftigt/almindeligt.
- Tal til barnet på en ordentlig måde. Brug ikke fagsprog og svære ord, som børn ikke kender.
- Overhold reglerne om, at barnet har ret til at have en sagsbehandler eller en anden bisidder med til afhøring.
- Husk at tilbyde, at der er en person af samme køn med ved afhøringen.
- Oplys barnet om rettigheder, muligheder og procedurer (evt. på skrift) efter afhøring.
- Pas på, at I ikke gør barnet unødigt nervøs eller bekymret.
- Få ikke barnet til at føle sig skyldig med de ting, der bliver sagt, og den måde, der spørges ind på. Spørg for eksempel ikke: "hvorfors kreg du ikke?", for det kan få barnet til at føle, at man selv er skyld i det, der er sket, og

at man selv kunne have handlet anderledes.

ANBEFALINGER TIL PSYKOLOGER

- Psykologen skal vurdere, om barnet er klar til at vidne direkte i retten eller videoafhøres. Det kan være gavnligt for nogen børn og unge at deltage i retssagen, mens andre måske ikke er stærke nok. Det handler bl.a. om, hvor robust man er. Det skal være en individuel vurdering.
- Man bør få tilbud om psykologhjælp efter forløbet/retssagen. Man bør vide, at man har muligheden. Oplys mere om det.
- Det er vigtigt, at I arbejder med barnets selvtilid, selvværd, selvrespekt og skyldfølelse. Det fylder enormt meget.
- Giv tilbud om støtte og behandling, f.eks. gruppebehandling til alle.
- Tal med barnet om relationen til familie, venner og lærer efter overgrebet.

ANBEFALINGER TIL LÆRERE, SKOLER OG ANDRE BØRN OG UNGE

- Det er vigtigt at huske 'overgreb' som et tema, når sex tages op som emne i skolerne – fx i den årlige temaugue om sex i uge 6. Man bør oplyse om, hvor mange der er udsat for overgreb, hvad følgevirkningerne er mm.
- Inviter fx unge, som har personlige oplevelser, til at fortælle andre unge om problematikken.
- Der bør ske en opgradering af seksualundervisningen i folkeskolen og på ungdomsuddannelserne. Især med fokus på det psykiske.
- Der bør etableres et samarbejde mellem barnets psykolog og skolen, så skolen forstår at tage de nødvendige hensyn.
- Lav ikke sjov med temaet 'overgreb' – humor er fint, men ikke når det gælder noget så alvorligt. Der kan sidde nogen, som bliver ramt af det.
- Vær mere opmærksom på sprogbrug (slang, jokes m.m.) i skolen, blandt unge og i det hele

taget. Det er meget ubehageligt, når nogen bruger alvorlige (sek-suelt ladede) ord i flæng. Når flere og flere bruger dem, bliver det alment acceptabelt, og det skader særligt sårbare børn (fx ord som 'jeg voldtager dig' osv.)

ANBEFALINGER TIL LÆGER

- Man skal kunne vælge, om man vil undersøges af en mand eller en kvinde. Som pige kan det være meget ubehageligt, at en mand undersøger en, hvis det er en mand, der netop har begået overgrebet.
- Man skal spørges, om der må komme studerende med til gynækologisk undersøgelse. Det er meget intimt, og man har sandsynligvis aldrig prøvet det før. Det er ikke det samme, som når man er meget ældre og får lavet rutinetjek hos sin læge.
- Tal pænt og ordentligt til barnet i forbindelse med gynækologisk undersøgelse/undersøgelsen af kroppen. Det er IKKE stedet at bruge humor.

- Forklar, hvad I gør, og hvorfor I gør det.
- Gør det nænsomt.

ANBEFALINGER TIL ADVOKATER OG FORSVARERE

- Behandl børn som børn.
- Husk, hvor grænseoverskridende det er for børn og unge. For jer er det bare et arbejde.
- Skru ned for fagudtryk (eller prøv helt at undgå dem, hvis det er muligt). Tal til børnene som til "almindelige mennesker".
- Forklar, hvordan retssagen kommer til at foregå, hvordan der bliver talt i retssalen, hvordan man klæder sig osv. Forklar de generelle spilleregler for at deltage i en retssal, og hvad der betyder noget i retssagen.

ANBEFALINGER TIL RETSVÆSENET GENERELT

- Sager om overgreb skal prioriteres meget højere i retssystemet! Det er ikke fair, at man skal vente så længe.

- Alle burde have ret til at blive videoafhørt eller få lov til at være i et andet lokale. Alle skal have muligheden uanset alder. Det handler ikke om alder, men om hvorvidt man er mentalt rustet.
- Det skal ikke blive tolket/italet som "at lyve", når man kommer til at huske detaljer forskelligt fra gang til gang. Der bør vises forståelse for, hvor svært det kan være at huske detaljer helt præcist.
- Børnene skal have information om deres rettigheder, muligheder og procedurer ved retssagen. Det sender et vigtigt signal til barnet, at det er ham eller hende, det handler om – og man kan sikre sig, at han eller hun får den nødvendige viden direkte.
- Det er også vigtigt samtidig at sende brevet til forældrene, for at de kan hjælpe med at forklare, hvad der skal ske og hvorfor.

FÅ MERE AT VIDE

- Publikationen *Råd og vejledning til forældre og pårørende til et barn, der har været udsat for et seksuelt overgreb* findes på www.politi.dk
- Center for Seksuelle Overgreb, se bl.a. www.rigshospitalet.dk
- Videnscentret for Sociale Indsatser ved Vold og Overgreb mod Børn www.socialstyrelsen.dk/iso
- Børnehusene

"RETEN ER IKKE ET STED FOR BØRN"

BØRN SOM VIDNER I SAGER OM
SEKSUELLE OVERGREB

Udgivet af Børnerådet
September 2014

Grafisk design: Oktan, Peter Waldorph

Tryk: Rosendahls

Fotos: Jeppe Carlsen og Andreas Grubbe Kirkelund

Alle fotos er modelfotos.

Tekst og redaktion: Bodil Liv Holm og

Flemming Schultz, Børnerådets sekretariat

**Tak til alle i ekspertgruppen for jeres tid
og mod til at fortælle jeres historie.**

Jeg fik dårlige karakterer og kunne ikke tænke på andet end retssagen – om de troede på mig, og hvad de ville spørge om. Da sagen blev anket til Landsretten, faldt min verden helt sammen – 'Åh nej, ikke én gang til. Det holder jeg bare ikke til.

BØRNERÅDET
VESTERBROGADE 35 A
1620 KØBENHAVN V
TLF.: 33 78 33 00
WWW.BRD.DK